

ЯКІСТЬ ОСВІТИ

УДК 811.161.2'06]’27

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2024.4.22>

С. М. ПОДОЛЮК

*кандидат філологічних наук, старший викладач,
завідувач кафедри філології,*

Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»

Волинської обласної ради, м. Луцьк, Україна

Електронна пошта: spodolyuk@lpc.ukr.education

<https://orcid.org/0000-0002-7068-9195>

І. Я. ІВАНЮК

старший викладач кафедри фізичної терапії та корекційної діяльності,

Заклад вищої освіти «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»,

м. Луцьк, Україна

Електронна пошта: innaiv.088@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0002-4748-4500>

О. І. КОРЧУК

викладач, спеціаліст вищої категорії циклової методичної комісії майстрів виробничого навчання,

Відокремлений структурний підрозділ «Волинський фаховий коледж

Національного університету харчових технологій», м. Луцьк, Україна

Електронна пошта: korchukoi@gmail.com

Р. В. ВАСЮРА

старший викладач кафедри інформаційної, бібліотечної та архівної справи,

Заклад вищої освіти «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»,

м. Луцьк, Україна

Електронна пошта: ruslana_vasyra@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-5375-2888>

ІНСТРУМЕНТИ РОЗВИТКУ ЯКІСНОГО ПРОФЕСІЙНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Наукове дослідження спрямоване на привернення уваги до формування якісної взаємодії викладача та студентської молоді в умовах, які переживає українське суспільство в час війни. Для збереження ментального здоров'я й покращення ефективності взаємодії автори пропонують звертати увагу на окремі інструменти.

Перший – *формування середовища довіри*. Довіра завжди говорить про близькість, а тому вона є базовою у спілкуванні. Найкращою рекомендацією для формування атмосфери довіри є відкритість у розмові. Важливо, щоб педагог сам міг бути контактним у спілкуванні, умів слухати, розповідав про себе. Допомогти у цьому може й використання сторітелінгу.

Другий інструмент – *спільна діяльність*. Саме така форма діяльності полегшує особистості її потребу проявитися, висловитися й відчути підтримку інших, відчути «плече». З психологічного боку, командна робота створює ефект групової терапії, коли людина бере підтримку від іншого учасника й дає її відповідно так само безумовно. Уміння працювати в команді сьогодні дуже підвищує конкурентоздатність молоді, оскільки більшість корпоративних завдань зорієнтовані на командну роботу.

Третій інструмент. *Розвиток емпатії*. Бути емпатійним означає співпереживати, співчувати іншій людині, уміти розділяти те, що переживає вона. Одна надзвичайно важливо бути поруч, але не ототожнювати свої емоції з емоціями людини, оскільки тоді ми не можемо бути для неї в цей момент підтримкою, опорою.

Четвертий інструмент. *Пошук власних опор*. Ми можемо запропонувати молоді віднайти свої опори. Найближчою стійкою опорою можуть бути люди, які є поруч. Для цього потрібно формувати близькість, відкриватися, ділитися переживаннями, просити про підтримку і давати її взаємно. Опорою може бути також техніка зі створення власної самопрезентації.

П'ятий інструмент. *Допомога іншим*. Волонтерство допомагає нам здійснити дію для того, щоб проявити свою вдячність, підтримку своїй країні, захисникам і захисницям; бути причетним – це значить бути важливим. Дуже важливо усвідомлювати, що тривожність, яка виникає внаслідок невпевненості в сьогоденні й близькому майбутньому через війну в Україні, можна частково зменшувати, залучаючи до волонтерської діяльності. Це дає відчуття, що я не спостерігаю, я дію, а результат приносить силу й віру.

Використання таких інструментів у практиці спілкування викладача зі студентською молоддю сприятиме створенню атмосфери довіри, близькості, відчуття підтримки, зміцненню особистості через віднайдення своїх опор; розвитку емоційного інтелекту й розуміння власних потреб; формуванню міцного кола підтримки в колективі, об'єднання особистостей на основі цінностей в рамках волонтерської роботи. Це розширює сприйняття себе як особистості майбутніми фахівцями, дає основи для розвитку сьогодні й закладення нових підвалин для формування молоді в майбутньому.

Ключові слова: спілкування, взаємодія, ментальне здоров'я, розвиток довіри, емпатія, волонтерство.

У сучасному освітньому просторі стверджується новий тип взаємовідносин між викладачем та здобувачем освіти. Увага зосереджується на особистості молодої людини, яка формує траєкторію свого розвитку. Педагог допомагає на цьому шляху, підтримує й спрямовує. Їх співпраця створює середовище, в якому й відбувається становлення молодої особистості й подальший розвиток викладача.

Сьогодні така взаємодія особливо важлива, оскільки, перед освітою формується нове завдання – турбота про ментальне здоров'я студентської молоді в час війни й післявоєнний період.

Ідеї й практики збереження ментального здоров'я у сучасній національній освіті – великий крок для українського суспільства й не менший для освітян. Труднощі долати простіше, коли є позитивний намір і спільнота людей, які відкрито діляться своїм особистим ресурсом, інформацією, напрацюваннями, досвідом. Значною мірою світ і ми українці стали більш відкритими, контактними, бо зорієнтовані на вирішення спільних завдань. Серед основних – розбудова нового громадянського суспільства, зміцнення його стійкості, посилення резилієнтності, пошук базових основ безпеки в час ракетних атак. А також формування поняття про нові якості, які нам будуть потрібні у майбутньому, та їх розвиток; створення нових орієнтирів національної освіти з фокусом на емоційному інтелекті особистості.

Для освітян кожна така мета є однаково важливою, адже опанувати нові знання, безперешкодно розвиватися особистість може тільки тоді, коли відчуває безпеку й має власні опори.

Сьогодні жоден заклад освіти не може гарантувати абсолютний захист здобувачеві освіти, однак педагоги можуть допомогти сформувати внутрішні основи стійкості студентської молоді, сприяти розвитку базового відчуття безпеки завдяки створенню кола співзвучних людей, однодумців, завдяки опірному й стійкому психологічному стану науково-педагогічних працівників, які перебувають поруч.

У науковому колі побутує цілий ряд напрямів досліджень, що стосуються проблеми педагогічної комунікації, фасилітації у вищій школі, зокрема, їх розглядають у своїх працях такі дослідники: С. Березка, Н. Волкова, О. Лебідь О. В., А. Степанова, Г. Волошко, Ю. Вторникова, О. Галіцан [Березка, Волкова, Волошко, Вторникова, Галіцан, Курлянд]. Комунікативні аспекти підіймаються у статті авторок С. Подолук, О. Стрельбіцької [Подолук, Іванюк, Васюра, Стрельбіцька].

У сучасному освітньому просторі з'являються дослідження, зорієнтовані на практичну допомогу освітянам й молоді в контексті їх взаємодії та сучасних умов життя в Україні. Переважно такі дослідження стосуються покращення психологічного стану українців, у тому числі дітей, молоді, та збереження їх психоемоційного здоров'я. Зокрема, цілу нішу у контексті збереження ментального здоров'я, забезпечення емоційного інтелекту дітей, молоді, дорослих, які знаходяться поруч, уже сьогодні заповнила й зреалізувала у різноманітних проектах психологиня Світлана Ройз. На сайті Міністерства освіти України, сайті медіа «НУШ» ми також можемо знайти добірку рекомендованої літератури з теми. Тож освіта

в Україні продовжує розвиватися, реагуючи на виклики, пов'язані з війною.

Мета статті – поділитися практичними інструментами, які допоможуть покращити якість спілкування педагогів та студентської молоді. Пропоновані інструменти професійної комунікації сприятимуть якості педагогічної взаємодії як у формальній, так і неформальній освіті, що підкреслює актуальність дослідження.

Перший інструмент, який допоможе в налаштуванні комунікації, це *формування* середовища *довіри*. Довіра завжди говорить про близькість, а тому вона є базовою у спілкуванні й важливим фактором, який дозволяє розслабитися, зменшити напругу. Інколи ми можемо помічати це навіть на рівні тіла: коли людина робить глибокий видих, розслабляє кисті рук, опускає і повільно розгортає плечі та ін.

Найкращою рекомендацією для формування атмосфери довіри є відкритість у розмові. Важливо, щоб педагог сам міг бути контактним у спілкуванні, умів слухати, розповідав про себе. Дуже важливо звернути увагу на те, що сьогодні авторитарний стиль спілкування з використанням настанов, вказівок з обмеженнями прав неефективний. Маємо змінювати його на довірливий стиль спілкування, де домінує повага, інтерес до думки співрозмовника, переконання за допомогою аргументів, пояснення. Допомогти у цьому може й використання сторітелінгу. У перекладі з англійської *story* означає «історія», а *telling* – «розповідати», тож «сторітеллінг» – це мистецтво розповідання історій про себе, друзів, свою родину, героїв поруч. Під час розповіді відбувається вплив на емоційну, мотиваційну, когнітивну сфери слухача.

Ця методика була розроблена та успішно випробувана особисто Девідом Армстронгом, головою міжнародної компанії *Armstrong International*. У процесі створення сторітеллінгу автор врахував відомий психологічний фактор: історії значно легше сприймаються, вони зацікавлюють, сприяють відкритості. Дуже добре, якщо педагог може розповісти свою історію.

Сторітеллінгом зацікавлені педагоги та психологи у всьому світі, оскільки спілкування, обмін досвідом, навчання у формі розповіді особистих історій або історій про близьких людей розвиває уяву, логіку та підвищує рівень культур-

ної освіти. Цінно також, що сторітеллінг може бути застосований у будь-якому місці та у будь-який час. Тож через розповідання своїх історій педагоги та студентська молодь вибудовують емоційні зв'язки й створюють довірливі і якісні взаємини.

Використання сторітеллінгу також посилює відчуття особистості, що вона важлива, значима; тренує волю досягнення своєї мети, наполегливість на шляху її здійснення. У процесі формуються та розвиваються навички комунікації, лідерські основи, креативність, уміння аналізувати, критично мислити. Саме креативність допомагає нам рухатися вперед у ті моменти, коли налаштовані шляхи вирішення проблем не працюють. Метод тісно пов'язаний з роботою над емоційним інтелектом особистості, що підкреслює актуальність його застосування у сучасному освітньому процесі.

Другий інструмент – *спільна діяльність*. Чимало дослідників комунікації, ряд авторів сучасних тренінгів, метою яких є пошук нових шляхів вирішення життєвих проблем, професійних завдань, активно використовують прийоми командної роботи. Саме така форма діяльності полегшує особистості її потребу проявитися, висловитися й відчутти підтримку інших. відчутти «плече».

З психологічного боку, командна робота створює ефект групової терапії, коли людина бере підтримку від іншого учасника й дає її відповідно так само безумовно.

Варто зауважити, що уміння працювати в команді сьогодні дуже підвищує конкурентоздатність молоді, оскільки більшість корпоративних завдань зорієнтовані на командну роботу.

Третій інструмент. *Розвиток емпатії*. Бути емпатійним означає співпереживати, співчувати іншій людині, уміти розділяти те, що переживає вона. Одна надзвичайно важливо бути поруч, але не ототожнювати свої емоції з емоціями людини, оскільки тоді ми не можемо бути для неї в цей момент підтримкою, опорою.

Емпатія дуже тісно пов'язана з емоційним інтелектом особистості. Розвиток емоційного інтелекту потрібний, щоб ми розуміли свої почуття, були в контакт з своїми емоціями, усвідомлювали, що вони сигналізують нам наші потреби.

Можна використовувати такі прості вправи: впізнавати свої емоції в різних ситуаціях, давати їм назву, віднайти, про яку потребу вони нам свідчать. І допомогти собі визначити найпростіші кроки, як можна собі допомогти. Завдяки такому простому ланцюжку особистість може засвоїти, як бути в глибокому контакті зі своїми емоціями та яким чином їх регулювати.

Людина, яка уміє регулювати свої емоції, може допомогти своїм співрозмовникам, вихованцям впоратися з ними. А це для майбутніх педагогів, зокрема, дуже важливо. Адже якщо люди самі бояться своїх емоцій, вони також не можуть прийняти емоційності іншого й, відповідно, не здатні до емпатії. Переважно такі люди спираються на інтелект, але така стратегія є менш гнучкою для особистості й не дає достатньої підтримки їй в складних ситуаціях, коли потрібно прожити емоції.

Для розвитку емпатії й емоційного інтелекту дуже важливо розмовляти і запитувати: Як ти? Як ти себе відчуваєш? Як ти сьогодні? Що ти відчуваєш зараз? Насправді ці запитання стали сьогодні найбільш значимими. Дуже важливо також залучати молодь до благодійних акцій, волонтерства.

Для практикування розвитку емоційного інтелекту й емпатії рекомендуємо також пограти в гру «На емоціях», яку запатентовано у Луцьку. Її авторка – Катерина Білохвіст.

Четвертий інструмент. *Пошук власних опор.* Ми можемо запропонувати молоді віднайти свої опори. Інколи нам здається, що це матеріальні речі, на які ми можемо розраховувати. Але насправді матеріальні ресурси приходять. Але більш стійкою опорою можуть бути люди, які є поруч. Для цього потрібно формувати близькість, відкриватися, ділитися переживаннями, просити про підтримку. І давати її взаємно. Можемо запропонувати студентській молоді створити кола свого спілкування. Перше коло – 5 людей із найближчого оточення. Друге коло – 15 людей, сюди можна віднести тих, із ким ми не спілкуємося щодня, але ці люди є в нашому житті і при потребі ми можемо до них звернутися.

Опорою може бути також техніка зі створення власної самопрезентації. Це важливо, оскільки у час невизначеності усвідомлення своєї власної професійної цінності дозволяє особистості бути більш гнучкою у пошуку роботи, зміні напрямку

роботи, опираючись на власні сильні сторони, результати. Створення самопрезентації допомагає їй віднайти й «привласнити». Більше про це можна прочитати у нашій публікації, де надається мотивація та подається детальний розгляд етапів створення самопрезентації особистості [Подолюк, Іванюк, Васюра].

П'ятий інструмент. Допомога іншим. У сучасній Україні, яка воює з країною агресором уже два з половиною роки, окремою частиною життя свідомої особистості є допомога захисникам, їх родинам. Волонтерство допомагає нам здійснити дію для того, щоб проявити свою вдячність, підтримку Україні, бути причетним – це значить бути важливим. А відтак, це посилює відчуття людини, що вона потрібна, вона важлива для суспільства також. Дуже важливо усвідомлювати, що тривожність, яка виникає внаслідок невпевненості в сьогоденні й близькому майбутньому через війну в Україні, можна частково зменшувати, залучаючи молодь до волонтерської діяльності й даючи відчуття, що я не спостерігаю, я дію. Енергія вивільняється з тіла й спрямовується на виконання завдань, а результат приносить наповнення й віру.

Співпраця у волонтерстві об'єднує людей, які можуть мати зовсім різні побутові звички чи характери. І це саме та окрема й надзвичайно цінна ніша взаємодії у сучасному українському громадянському суспільстві, яка надає нашому життю ще одного великого змісту.

Висновки. Відтак, педагогічна комунікація потребує активних змін. Сьогодні вона ґрунтується на активній взаємодії педагога зі студентською молоддю як провідника на основі розвитку емпатії, емоційного інтелекту, формуванні стійкості особистості, її життєвих цінностей.

Використання інструментів, які були описані вище, у практиці педагогічного спілкування сприятиме створенню атмосфери довіри в колективі, близькості; зміцненню особистості через віднайдення своїх опор; розвитку емпатії, емоційного інтелекту та розуміння власних потреб; формуванню міцного кола підтримки в колективі, об'єднання особистостей на основі цінностей в рамках волонтерської роботи. Це розширює сприйняття себе як особистості майбутніми фахівцями, дає основи для розвитку сьогодні й закладення нових підвалин для формування молоді в майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Березка С.В. Педагогічна фасилітація у ЗВО: теоретичні аспекти підготовки особистості викладача. *Педагогічна та вікова психологія*, 2019. № 4. Т. 2. URL: http://www.tpsjournal.kpu.zp.ua/archive/4_2019/part_2/3.pdf
2. Волкова Н.П., Лебідь О.В. Професійно-педагогічна комунікація викладачів закладів вищої освіти: виклики війни. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки*. 2022. № 1 (23). С. 132-142.
3. Волкова Н.П., Степанова А.А. Фасилітатор як важлива рольова позиція сучасного викладача вишу. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки*, 2018. № 1 (15). С. 228–234.
4. Волошко Г. Фасилітативний підхід як умова організації реверсивного навчання майбутніх педагогів. Теорії та технології інноваційного розвитку професійної підготовки майбутнього вчителя в контексті концепції «Нова українська школа: монографія / за заг. ред. А.А. Сбруєвої. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. С. 61–82.
5. Вторникова Ю.С. Комунікативна компетентність у структурі ключових компетентностей громадян Європи. Витоки педагогічної майстерності : збірник наукових праць. Полтава, 2011. С. 88 – 94.
6. Галіцан О. А., Койчева Т. І., Курлянд З. Н. Фасилітаційна компетентність викладача вищої школи як суб'єкта педагогічної діяльності. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського*. 2019, № 4 (129), С. 84–89.
7. Подоліук С.М., Іванюк І.Я., Васюра Р.В. Ефективний спічрайтинг в кар'єрному зростанні: підготовка й створення самопрезентації, яка приваблює. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*, 2023. Вип. 4. С. 86-90.
8. Подоліук С.М., Стрельбіцька О.О. «Мова життя» в професійній діяльності майбутніх педагогів та вихователів. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*, 2022. Вип. 1. С. 143-148.
9. Стрельбіцька О. О., Подоліук С. М. Специфіка формування мовленнєвої культури здобувачів освіти в умовах новітніх реформ. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*, 2022. Вип. 2. С. 99-105

REFERENCES

1. Berezka S.V. (2019) Pedagogichna fasylytatsiia u ZVO: teoretychni aspekty pidhotovky osobystosti vykladacha. *Pedahohichna ta vikova psykhohihiia*, № 4. Т. 2. URL: http://www.tpsjournal.kpu.zp.ua/archive/4_2019/part_2/3.pdf
2. Volkova N.P., Lebid O.V. (2022) Profesiino-pedahohichna komunikatsiia vykladachiv zakladiv vyshchoi osvity: vyklyky viiny. *Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriia «Pedahohika i psykhohihiia»*. *Pedahohichni nauky*. № 1 (23). S.132-142.
3. Volkova N.P., Stepanova A.A. (2018) Fasylytator yak vazhlyva rolova pozytsiia suchasnoho vykladacha vyshu. *Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelia «Pedahohika i psykhohihiia»*. *Pedahohichni nauky*, № 1 (15). S. 228–234.
4. Voloshko H. (2021) Fasylytatyvnyi pidkhdid yak umova orhanizatsii reversyvnoho navchannia maibutnikh pedahohiv. *Teorii ta tekhnolohii innovatsiinoho rozvytku profesiinoi pidhotovky maibutnoho vchytelia v konteksti kontseptsii «Nova ukrainska shkola: monohrafiia / za zah. red. A.A. Sbrueivoi. Sumy: Vyd-vo SumDPU imeni A.S. Makarenka*, С. 61–82.
5. Vtornykova Yu.S. (2011) Komunikatyvna kompetentnist u strukturi kliuchovykh kompetentnostei hromadian Yevropy. *Vytoky pedahohichnoi maisternosti : zbirnyk naukovykh prats. Poltava*, S. 88 – 94.
6. Halitsan O.A., Koicheva T.I., Kurliand Z.N. (2019) Fasylytatsiina kompetentnist vykladacha vyshchoi shkoly yak subiekta pedahohichnoi diialnosti. *Naukovyi visnyk Pivdennoukrainskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K.D. Ushynskoho*. № 4 (129), S. 84–89.
7. Podoliuk S.M., Ivaniuk I.Ia., Vasiura R.V. (2023) Efektyvnyi spichraitnyh v kariernomu zrostanni: pidhotovka y stvorennia samoprezentatsii, yaka pryvabliuie. *Akademichni studii. Seriia «Pedahohika»*, Vyp. 4. S. 86-90.
8. Podoliuk S.M., Strelbitska O.O. (2022) «Mova zhyttia» v profesiinii diialnosti maibutnikh pedahohiv ta vykhovateliv. *Akademichni studii. Seriia «Pedahohika»*, Vyp. 1. S. 143-148.
9. Strelbitska O. O., Podoliuk S. M. (2022) Spetsyfyka formuvannia movlennievoi kultury zdobuvachiv osvity v umovakh novitnikh reform. *Akademichni studii. Seriia «Pedahohika»*, Vyp. 2. S. 99-105

S. M. PODOLIUK

*Candidate of Philological Sciences, Senior Lecturer,
Head of the Department of Philology,
Municipal Higher Educational Institution "Lutsk Pedagogical College" of the Volyn Regional Council,
Lutsk, Ukraine
E-mail: spodolyuk@lpc.ukr.education
<https://orcid.org/0000-0002-7068-9195>*

I. YA. IVANIUK

*Senior Lecturer at the Department of Physical Therapy and Correctional Activities,
Higher Education Institution "Open International University of Human Development "Ukraine",
Lutsk, Ukraine
E-mail: innaiv.088@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0002-4748-4500>*

O. I. KORCHUK

*Lecturer, Specialist at the Highest Category of the Cycle Methodical Commission
Masters of Industrial Training,
Separate Structural Unit "Volyn Vocational College of the National University of Food Technologies",
Lutsk, Ukraine
E-mail: korchukoi@gmail.com*

R. V. VASIURA

*Senior Lecturer at the Department of Information, Library and Archival Studies,
Higher Education Institution "Open International University of Human Development "Ukraine",
Lutsk, Ukraine
E-mail: ruslana_vasyra@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-5375-2888>*

**QUALITY DEVELOPMENT TOOLS PROFESSIONAL PEDAGOGICAL
COMMUNICATION IN THE CONTEXT OF MODERN CHALLENGES**

The scientific research is aimed at drawing attention to the formation of high-quality interaction between teachers and student youth in the conditions experienced by Ukrainian society during the war. To preserve mental health and improve the effectiveness of interaction, the authors suggest paying attention to certain tools. The first is the formation of an environment of trust. Trust always speaks of closeness, and therefore it is basic in communication. The best recommendation for creating an atmosphere of trust is to be open in conversation. It is important that the teacher himself can be a contact person in communication, know how to listen, talk about himself. The use of storytelling can also help in this. The second tool is joint activity. It is this form of activity that facilitates the individual's need to manifest, express himself and feel the support of others, to feel a "shoulder". From the psychological side, teamwork creates the effect of group therapy, when a person takes support from another participant and gives it in return, just as unconditionally. The ability to work in a team today greatly increases the competitiveness of young people, since most corporate tasks are oriented to teamwork. The third tool. Development of empathy. To be empathetic means to empathize, sympathize with another person, to be able to share what he is going through. One is extremely important to be close, but not to identify your emotions with the person's emotions, because then we cannot be a support, a support for him at this moment. The fourth tool. Finding your own supports. We can offer young people to find their support. The closest stable support can be the people who are nearby. To do this, you need to form intimacy, open up, share experiences, ask for support and give it in return. Techniques for creating your own self-presentation can also be a support. The fifth instrument. Helping others. Volunteering helps us take action to show our gratitude, support to our country, defenders; to be involved is to be important. It is very important to realize that anxiety, which arises as a result of uncertainty about the present and the near future due to the war in Ukraine, can be partially reduced by getting involved in volunteer activities. It gives the feeling that I am not watching, I am acting, and the result brings strength and faith. The use of such tools in the practice of a teacher's communication with student youth will contribute to the creation of an atmosphere of trust, closeness, a feeling of support, strengthening of personality through finding one's supports; development of emotional intelligence and understanding of one's own needs; forming a strong circle of support in the team, uniting personalities based on values within the framework of volunteer work. This expands the perception of oneself as an individual by future specialists, provides the basis for development today and lays new foundations for the formation of young people in the future.

Key words: communication, interaction, mental health, trust development, empathy, volunteering.